

En il Cussegl grond duai vegnir translata en tudestg e talian

La cumissiu predeliberanta dal Cussegl grond per la translaziun simultana da las debattas dal Cussegl grond è sa decidida per ina varianta minimala. Ella propona da translatar simultanmain mo en talian e tudestg e laschar il rumantsch.

MARTIN GABRIEL/FMR

En l'avegnir po mintga deputada e mintga deputà discurren sia lingua materna en il Cussegl grond. Ils votums dals deputads da lingua tudestga vegnan translats en talian ed ils votums en las linguas talian e rumantsch vegnan translats en tudestg. La cumissiu predeliberanta desista da proponer translaziuns en lingua rumantscha.

Varianta minimala e varianta maximala

La cumissiu predeliberanta che consista d'ina deputada e da diesch deputads da tuttas trais linguas chantunals e da pliras partidas, ha elavurà ina varianta maximala ed ina varianta minimala per la translaziun simultana. Cun la varianta maximala fissi prevesi da translatar las debattas dal Cussegl grond en tuttas trais linguas chantunals. La varianta minimala prevesa percenter be ch'i vegnia translata simultan en tudestg e talian. Sco quai che la Chanzlia chantunala ha communitgà ha la cumissiu consultà specialistas e specialists areguard ils aspects finanzials, giuridics, persunals e da l'infrastructura. A la fin haja la cumissiu sa decidida da proponer al Cussegl grond ils 21 d'avrigl 2022 da resguardar la varianta minimala, damai cun la translaziun simultana en tudestg e talian.

Senza translaziun rumantscha

En l'edifizi dal Cussegl grond manca la plazza. Per eruir las pussaivladads da construir almain duas cabinas per translators ha la cumissiu predeliberanta laschà examinar set differentas variantas, davent dal sutteren fin tar la tribuna d'aspectatur. Sper las cabinas da lavur dovran las translaturas ed ils translators in local da silenzi. Sin fundament dal spazi vegn en dumonda be ina soluziun sin la tribuna d'aspectatur ed en las localitads da las medias. La cumissiu predeliberanta propona cunzunt pervia dal lieu necessari da laschar davent la translaziun rumantscha, quai er cun l'argument, che mintga deputada e deputà rumantsch chapeschia tudestg. Percenter è la translaziun en tudestg ed en talian garantida, cur ch'i vegn dicurri rumantsch en il plenum. Uschia po mintga deputada u deputà rumantsch discurren rumantsch en il plenum. Tenor in parairi giudizial, correspunda la varianta minimala a las prescripziuns giuridicas. Ils custs per la construcziun da l'infrastructura da translaziun simultana muntan tenor proposta da la cumissiu predeliberanta ad 1,2 milliuns francs. Ils custs annuals per la translaziun simultana muntan a 230 000 francs. Tenor il communitgà a las medias sustegnan la Pro Grigioni Italiano e la Lia Rumantscha la proposta da la cumissiu cun la varianta da translaziun minimala.

Translaziun simultana en il Cussegl grond – però senza rumantsch.

FOTO LIVIA MAUERHOFER

«Mintgin/a po discurren sia lingua»

Deputà Gian Michael (AdC) da Donat ha presidià la cumissiu predeliberanta ch'è sa fatschentada cun la translaziun simultana en il Cussegl grond. En connex cun la decisiun per la varianta minimala ha la FMR fatg trais dumondas a Gian Michael.

FMR: Vossa cumissiu propona al Cussegl grond la varianta che desista da la translaziun simultana en rumantsch. Daco vegn – ina giada dapli – il rumantsch stuschà a chantun?

Gian Michael: Jau na crai betg ch'il rumantsch vegnia stuschà a chantun. Nus avain, en vista a las pretensiuns areguard la piazza necessaria e dal manaschi da translaziun, stuì prender la meglra decisiun pussaivla. Noss motto era: «Tuttas deputadas e deputads ston pudair s'exprimer en il plenum en lur lingua, da l'autra vart ston tuts chapir tge che l'auter di.» E qua è sa mussà, ch'ils Rumantscha chapeschan il tudestg e ch'ins po er desister da la translaziun rumantscha. Il segund motiv: Igl è fitg grev da chattar persunal da translaziun simultana da lingua rumantscha. Ed il terz motiv: Cun translatar en tuttas trais linguas, avessan nus betg gi la piazza perscritta che nus duvrain per quest servetsch.

Ils custs da project muntan ad 1,2 milliuns francs. N'è quai betg memia blers raps per insatge che ha adina funcziunà fin qua?

Gea, ils custs para fitg auts, l'emprim mument. Ma, en quests 1,2 milliuns francs per stgaffir il servetsch da translaziun èn integrads pulitamain blers posts da la tecnica

Deputà Gian Michael ha presidià la cumissiu predeliberanta.

FOTO MAD

per part antiquada dal Cussegl grond ch'ins avess tuttina stuì renovar ils proxims onns. E sche nus construim gia ina infrastructura da translaziun simultana, lura duai quella er pudair vegnir duvrada per autras occurrenz. Damai po il chantun lura dar a fit er la tecnica da translaziun simultana.

I dat circuls che cumbattan la translaziun simultana. Co argumentais Vos Vossa proposta envers ils adversaris?

Quels adversaris è ina gruppa da persunas che manegia ch'i fiss meglie d'investir ils daners en la promoziun da las linguas. La cumissiu predeliberanta è da l'opiniun che la translaziun simultana na saja betg in project da promoziun da linguas. Quai è in project da chapientscha vicendaivla en in parlament chantunal. Nus na vegnin betg da salvar las linguas chantunals cun quest project da translaziun simultana. Nus vegnin dentant d'augmentar essenzialmain la chapientscha vicendaivla.